

20107

Հայտնագիր ուսման
և
ներքին կաշնակագիր
և Ներքին երկ. գործարար.
ուր Դասագրքի

312

U-97

1880

2010

2002

230.

ՅԱՅՏԱԳԻՐ ՈՒՍՄԱՆՅ

ԵՒ

ՆԵՐՔ. ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ

Ս. ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ ԵՐԿ.

ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

ԽՍՐՈՒՂԻ

372

Ս-97

372

U-97

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳԴՐԱԴԱՐԱՆ

և

ԳԴՐԱԴԱՐԱՆԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳԴՐԱԴԱՐԱՆ

ԳԴՐԱԴԱՐԱՆ

ԳԴՐԱԴԱՐԱՆ

ՅԱՅՏԱԳԻՐ ՈՒՍՄԱՆՅ

և

ՆԵՐՔԻՆ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ

Ս. ՆՇԲՍ. ՆՇԲ. ԳԱՐԵԱՐԱՆԻ

ԽԱՍԳԻՐԻ

Երես 8 տող 10. Յիշատակի բառը աւելորդ է :

» 9 « Հայերէնէ զլիտւոն Ա. տողին մէջ Համարաբարտն աւելորդ է .

Երես 14 տող 22. Առեւտրական բառն աւելորդ է .
Ե. տարւոյ ընթացից « Թուագլխաութիւն » գլխոյ
մէջէն հաւարակ կարգաւոր շարքը Բարձրագոյնիւնը և
դարձ էրէի կանոն վերնալով պիտի գրուին Զ. տար-
ւոյ ընթացից « Թուագլխաութիւն » գլխոյ սկիզբը :
Այն Զ. տարւոյ ընթացից « Թուագլխաութիւն »
գլխոյ վերջէն Բարձրագոյնիւնը վերնալով, պիտի
գրուի Ե. տարւոյ ընթացից « Թուագլխաութիւն »
գլխոյ մէջ :

Զ. տարւոյ ընթացից « Յիշատակի » ի գլխոյ մէջ
Ե. տարւոյ վերնալով պիտի ըլլայ Լաւարդ :

Ե. տարւոյ ընթացից « Յիշատակի » գլխոյ սկիզբը
շարքը Բարձրագոյնիւնը և Բարձրագոյնիւնը :
Բարձրագոյնիւնը, և Բարձրագոյնիւնը :

Բ. տարւոյ ընթացից « Թուագլխաութիւն » գլխոյ
մէջէն ա. և Բ. տարւոյն համարաբարտն վեր-
նալով պիտի գրուին Թ. տարւոյ ընթացից գլխոյ
մէջ, յարմ. ևս « Կատարակ » ալ պիտի փոխան-
ցին Բ. տարւոյ ընթացից նոյն գլխոյ մէջ :

Ս. Ներսիսեան երկուս Վարժարանի Հոգաբար-
ձութիւնս, իւր պաշտօնն տաճանն օրէն բոլոր
ուղարկութեանը գլխաւոր առարկայ ըլլաւ Վարժա-
րանին մէջ ներքին բարեկարգութեան կանոնադիր մ'
ինչպէս նաև Ուսմանց Յայտադիր մը հաստատել և
գործադրութեան միջոցներն ապահովել, քաջ իսկ
համագործակցութեամբ ինկնել թէ՛ առանց հաստատ գրութեան
և որոշ ընթացքի մը՝ ու է յառաջդիմութիւն կամ
սպասուած արդիւնը Պատարին է ձեռք բերել :

Հոգաբարձութիւնս ներկայ Յայտադիրն հաստա-
տելով, առանց ինքզինքը ; արդարեւ թէ մասով
բարձրագոյն կարգի ուսումնարանի մը վարձած է
այն ժողովրդային Վարժարանը, գէթ բարեկարգ կը
համարի զինքը՝ ներկայ գրութեամբ դաս իւր տե-
սակին մէջ դնալով : Գիրքի մը և յուսատու վի-
ճակի մը մէջ գրած լինելով, Հոգաբարձութեան
թաղ. Խորհրդոյ ձեռնառութեան և ուսումնասէր
խաղիցոյ քաջալիրութեանը, որոց վրայ վստահ է
Հոգաբարձութիւնս :

Այն վստահութեան խրատական էր որ Հոգա-
բարձութիւնս ալ ներկայ Ուսմանց Յայտադիրն մէջ,
որոյ մինչև Ե. տարւոյն ընթացից ուսմանքը միայն
կ'նկեր աւանդել Վարժարանին արդի հաստից
միջակը, առանց վրայ դնալ և Թ. երկու տարինս

1848

յուսու ուսմանց ընթացք մ'ալ յաւելցուց այն հաստատ
յուսուովը թէ՛ մինչեւ որ արդի ուսանողք ազդ կար-
գերուն՝ դան հասնին, Հոգաբարձութիւնս ալ պատ-
ուարժան ծնողաց և պաշտօնաց նիւթական ձեռն-
տուութեանը շնորհիւ պիտի կարենայ այն ասան այդ
վերջին երկու տարիներուն ընթացքն ալ գործադրել :

Ուստի Հոգաբարձութիւնս արժան դատեց Ուս-
մանց Յայտադիրն և ներգին նախնադիրն տաղա-
րութեան տալով, ծնողաց և պաշտօնաց մէկ մէկ
օրինակ յուղարկել առ ի գիտութիւն, իւր առ ծնողս
ունեցած սոյն պարտականութիւնն ալ կատարած
լլալու համար :

1 Սեպտեմբեր 1880

ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

Սիմոն	Գալստիան	Ասէնայեցի
Պօղոս Գ.	Քէրէտէճեան	Արեւադարձ
Միհրան	Արծրունի Տօթէօր	Անդաճ
Նիկողոս Մ.	Թիւլպէնտեան	»
Ռէթէոս	Թաղէտեան	»
Ռուբէն	Պուլկուրեան	»
Տիգրան	Հինքեարպէ յէնտեան	»

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ ՈՒՍՄԱՆՑ

1. Հայերէն :
2. Կրօնագիտութիւն :
3. Բարոյական դասախօսութիւն :
4. Տարերք շարտասանութեան, Տրամաբանութեան և Խմաստագիտութեան :
5. Պատմութիւն Սրբազան, Ազգային և Տիեզերական :
6. Քանակագիտական ուսմանը . (Թուաբանութիւն , Հաշուահաշիւ , Երկրաչափութիւն :)
7. Այլարհադրութիւն Բնական , Քաղաքական և Ուսումնական :
8. Տարերք բնական գիտութեանց . — (Բնագիտութիւն , Տարալուծութիւն , Կաշմէրութիւն , Կենդանաբանութիւն և Բուսաբանութիւն :)
9. Ֆրանսերէն լեզու :
10. Անգղիերէն լեզու :
11. Տաճկերէն լեզու (Վոյն աշակերտաց յարուստ :)
12. Տօմարակալութիւն (Վոյն աշակերտաց յարուստ :)
13. Առողջաբանութիւն և բնախօսութիւն :
14. Սկզբունք Տնտեսագիտութեան :
15. Մարմնամարզութիւն :
16. Երաժշտութիւն ձայնական և գործիական , ազգային և եկեղեցական երգեցողութիւնք :
17. Դաշնակ (Վոյն աշակերտաց յարուստ :)
18. Գեղադրութիւն Հայ . և Եւրոպ :
19. Գծադրութիւն և Ուրուագրութիւն :
20. Ուսումն մարց դաստիարակութեան (Վոյն աշակերտաց յարուստ :)
21. Աստիճադրութիւն , Կար և Զեւ (Վոյն աշակերտաց յարուստ :)

ՅԱՅՏԱԴԻՐ ՈՒՍՄԱՆՅ

Ս. ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ ԵՐԿՍԵՈՒ

Գ Ա Ր Ժ Ա Ր Ա Ն Թ

Խ Ա Ս Գ Ի Ի Ղ Ի

ԿՐԹԱԿԱՆ ՊԱՐՏԷՉ

(Յ ԷՆ 5 ՏԱՐԵԿԱՆ)

Սոյն յարկին մէջ պիտի ընդունուին միայն երեքէն մինչ հինգ տարեկան երկսեռ մանկունք, զորս մայրաբար պիտի խնամէ և արժանապէս պիտի դաստիարակէ մի ձեռքն հաս և գորովաւորաւ վարժուհի, նոցա վարուց, բարուց և մտաւոր կարողութեան ու զարգացմանը մասնաւոր ջանք և փոյթ տանելով:

ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԲԱԺԱՆՈՒՄ

Ը Ն Յ Ե Լ Ա Ր Ա Ն Թ

ԱՇԱԿԵՐՏԱՅ ԵՒ ԱՇԱԿԵՐՏՈՒՀԵԱՅ

ՇՐՋԱՆ ԵՐԿՈՒ ՏԱՐԻ

Ա. ՏԱՐԻ

(5 ԷՆ 6 ՏԱՐԵԿԱՆ)

(Սոյն կարգէն սկսեալ, մանչ և աղջիկ ուսանողք կ'ըաժնուին զատ և առանձինն մասնաւոր Ընտելարանաց:)

ԸՆԹԵՐՏՈՒՄ. — Գիր ճանչել և ընթեռնալ:

ԿՐՕՆԳ. — Տէրունական աղօթք. ունկընդրութիւն աղօթից:

ԹՈՒԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. — Թուանշան ճանչել, յաւելում և բարձում մինչև տասնաւոր թիւերով միտաւոր և գրաւոր, չօչակիկի նիւթաց վրայ:

ԳԻՐ. — Սեւ տախտակի վրայ տառ և թուանշան գրելու վարժութիւն:

ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ. — Մանկական երգեր:

ՄԱՐՄՆԱՄԱՐՁ. — Կանոնաւոր, բարեկարգ և քաղաքավոր նստելու, կանգնելու և քալելու կրթութիւնք:

(Այս հրահանգը կ'սլատկանի յաջորդ
կարգին մարմնամարդական ուսման ևս ։)

Բ. ՏԱՐԻ

(Շ ԷՆ Զ ՏԱՐԵԿԱՆ)

ԸՆԹԵՐՑՈՒՄՆ. — Շարունակութիւն ընթերցա-
նութեան . — Ուղղադրութիւն բառերու : — Փոքրիկ
վէպեր և առակներ ընտրանօք ուսանիլ ի բերան ։

Դասաբնիւթ , Մասնաբնիւթ « Նոր ընթերցարան » ի
Ա. մասը ։

ԿՐՈՆՔ. — Սկզբունք քրիստոնէական վարդա-
պետութեան , ընդհանուր բանաստեղծութեամբ ։

Դասաբնիւթ , « Մանր ուսմունք քրիստոնէական
հաւատոյ » Դ. Մասնաբնիւթ ։

ԹՈՒՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ . — Բազմապատկութիւն և
բաժանումն տանաւոր և հարկւրաւոր թուոյ , մը-
տաւոր թէ զրաւոր , շօշափելի նիւթոյ վրայ ։

Դասաբնիւթ , « Թուադիտութիւն » փաթեթաշաշնի ։

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ . — Կարևոր ծանօթու-
թիւնք և բացատրութիւնք տեղական աշխարհադ-
րութեան վրայ ։

ԳԻՐ. — Վարժութիւն դժեբու . հաւաքութիւն .
Բառադրութիւն . Հասարակ գիր ։

ԳՄԱԳՐՈՒԹԻՒՆ . — Ուղիղ գիր . — Խոստընակ

գիր . — կոր գիր . — ուղղահայեաց . — հորիզոնա-
կան . — զուգահեռական . — անկիւն , եռանկիւն
քառակուսի ձեւերու վարժութիւն ի տախտակի ։

ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ . — Շարունակութիւն մանկա-
կան երգոյ ։

ՄԱՐՄԱՄԱՐԶ . — Նախորդ տարւոյ կրթու-
թեանց շարունակութիւն ։ (Տես Ա. տարւոյ հրահան-
գը երես 4) ։ Ֆիզիկական այժը զօրացնելու յատու-
այլ և այլ վարժութիւնք ։

Դասաբնիւթ , « Մարմնամարդութիւն » , Ն. Պէրդէ-
էանի ։

(Սոյն նախնական Բաժանման երկր-
կարդերուն ուսմանց յայտագիրը կը սլատ-
կանի հաւասարապէս թէ մանչ և թէ ա-
ջիկ ուսանողաց) ։

ԱՆՑ Ի ՆԱԽԱԿՐԹԱՐԱՆՆ

ՄԻՋԻՆ ԲԱԺԱՆՈՒՄ

ՆԱԽԱԿԲԱՐԱՆ

ԱՇԽԱՏՈՒ ՀԵԱՑ

ՇՐՋԱՆ ԵՐԿՈՒ ՏԱՐԻ

Գ. ՏԱՐԻ

(Զ ԷՆ Ց ՏԱՐԵԿԱՆ)

ԸՆԹԵՐՑՈՒՄՆ. — Ընթերցանութիւն վարժ. — քրիկ վէպեր և առակներ ուսանիլ ի բերան և մի. — Գերականութիւն արդի լեզուի :

Դասագիրք ընթերցանութեան՝ « Պարտիք և գիւլիք տղայոց » Մատենի :

ԿՐՕՆՔ. — Շարունակութիւն քրիստոնէական արդարանութեան :

ԹՈՒԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. — Չորս գործողութիւնք ընդձակօրէն աւանդելի :

ԱՇԽԱՏԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. — Աշխարհագրական տեղութիւնք եւրոպական և Ասիական Տաճկաստանի Հայաստանի վրայ. — Զննութիւնք ի քարտէզ :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ. — Բերանացի տեղեկութիւնք և լեզի անցից Ազգային պատմութեան :

— 7 —

ԳԻՐ. — Հասարակ դիր. — Պարզ շեղագիր. — եւրոպական (Անկլէզ) դժերու վարժութիւն :

ԳԾԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. — Սկզբունք տրուագծութեան երևածոնութիւն. — Ազգային երգեր :

ՄԱՐՄՆԱՄԱՐՁ. — Շարունակութիւն նախորդ տարւոյ կրթութեանց :

ՁԵՌԱԳՈՐԾ. — Աստիճողործութեան սկզբնաւորութիւն :

Դ. ՏԱՐԻ

(Զ ԷՆ Ց ՏԱՐԵԿԱՆ)

ԸՆԹԵՐՑՈՒՄՆ. — Ընթերցանութիւն դրաբար. — վէպեր և առակներ ուսանիլ ի բերան և գրել :

Դասագիրք, « Ծաղիկ Ս. Դրոց » և « Խորհուրդ հանդիսի արարչագործութեանն Աստուծոյ » :

ՀԱՏԵՐԷՆ. — Գերականութիւն համառօտ. — Բառապնդութիւն :

Դասագիրք, « Դարբնաշէնի » :

ԿՐՕՆՔ. — Շարունակութիւն քրիստոնէական նախնիաց տարւոյ :

ԹՈՒԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. — Ամբողջ թուոց նոյնայ և հասարակ ու տաւորական կոտորակաց չորս գործողութիւնց վրայ գրաւոր և մտաւոր կրթութիւնք. — Տաճկական չափերու և կշիռներու :

Պիթրական դրութեան վրայ պարզ և կարեւոր տե-
ւեկութիւնք :

Դասաբէր՝ « Պեղաճեւել » վերջին տպագրու-
իլին :

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ . — Բնական աշխարհա-
բութիւն . — Աղբնաւորութիւն Գաղաքական աշ-
խարհագրութեան (Ներսիս) :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ . — Ազգային պատմութիւն բա-
ւոյնսութեամբ :

ԳԻՐ . — Գեղագրութիւն Հայերէն և Ֆրանսերէն .
Եղբէր . Նրբէր :

ԳԾԱԳՐՈՒԹԻՒՆ . — Պարզ ուրուագծութիւն
էմբերու , ծաղկանց և կենդանեաց :

ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ . — Ազգային և եկեղեցական
ողկոցութիւնք :

ՄԱՐԽԱՄԱՐԶ . — Շարունակութիւն նախնա-
ւոց տարւոյ :

ՁԵՌԱԳՈՐԾ . — Շարունակութիւն աստիճանագրու-
թեան նախորդ տարւոյ :

ԱՆՑ ԶՂԱՍՈՒՄՆԱՐԱՆՆ

ՎԵՐՈՒՆ ԲԱԺԱՆՈՒՄ

Ո Ե Ս Ո Ե Մ Ն Ա Ր Ա Ն

ԱՇԽԱՐՀԱՐՏՈՒՀԵԱՑ

ՇՐՋԱՆ ՀԻՆԳ ՏԱՐԻ

Ե ՏԱՐԻ

(Ծ ԻՆ 10 ՏԱՐԵԿԱՆ)

ՀԱՅԵՐԵՆ . — Քերականութիւն համառօտ . (Դա-
սաբէր՝ « Գործնական քերականութիւն » Գաբաշա-
ւել) . — Քերականական վերլուծութիւն և թարգ-
մանութիւն « Ծաղիկ Ս. Գրոյ » է . — Վարժութիւն
նամակագրութեան և մանրալեզակութեան :

ԿՐՈՆՔ . — Նրբական քրիստոնէական և Սրբ-
բազան պատմութիւն հանդերձ պատկերաց բացատ-
րութեամբ . — Բարոյական դաս ընդհանուր բանա-
խօսութեամբ :

ԹՈՒԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ . — Շարունակութիւն նախնա-
թաց տարւոյ . — Տանորդական և հասարակ կոտո-
րակաց չորս զործողութիւնք խնդիրներու վարժու-
թեամբ . — Պարզ երեքի կանոն :

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ . — Գաղաքական աշխար-
հագրութիւն (Ասիա և Աւրիկէ) . — Գծագրութիւն
աշխարհացոյց քարտէզի :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ . — Պատմութիւն հին աղբայ (Հը-
րէից , Ասորւոց , Մարաց , Փիւնիկեցւոց , Եգիպտաց-
ւոց և Պարսից) :

ՅՐԱՆՍԵՐԷՆ . — Այբուբեն ճանչիլ ու գրել . —
Ընթերցանութիւն . — Ուսումն բառից և պարզ
նախադասութեանց (Անի մէթոտով) :

ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ . — Աղղային և եկեղեցական
երգեցողութիւն . — Զայնական երաժշտութիւն ուս-
մամբ եւրոպական խալից :

ԳԵՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ . — Հայերէն և Ֆրանսերէն
(Գրեթէր , Եւրոպական Աշխարհ . Ռոմ և Կէլի) :

ԳԾԱԳՐՈՒԹԻՒՆ . — Ծառեր , գիւղական տնտա-
րաներ . — Շարունակութիւն ուրուագրութեան :

ՄԱՐՄԱՍՄԱՐՁ . — Շարունակութիւն նախորդ
տարւոյ :

ՁԵՌԱԳՈՐԾ . — Աստիճաբարութիւն և կար :

2. ՏԱՐԻ

(10 ԷՆ 11 ՏԱՐԵԿԱՆ)

ՀԱՅԵՐԷՆ . — Քերականութիւն ընդարձակ (Գր-
եթէր՝ Գարագաշեանի) . — Վերծանութիւն . — քե-
րականական և տրամաբանական վերլուծութիւն (Գր-
եթէր՝ «Հատընտիր քաղուածք» . — Վարժութիւն
գրարատ շարագրութեան . — Աշխարհագրութեան
գրութիւնը :

ԿՐՕՆԲ . — Վարդապետութիւն քրիստոնէութեան
ընդարձակ բացատրութեամբ : — Բարոյական դասա-
խօսութիւնը :

ՔՈՒԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ . — Բաղադրեալ երեքի կա-
նոն . — Ընկերութեան կանոն . — Զեղչումն ներքին
և արտաքին յարակցութեան . — յառաջատուութիւն ,
ևսպին . — Պարզ և բաղադրեալ տոկոս :

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ . — Քաղաքական աշխար-
հագրութիւն (Ամերիկա և Ուկրաինա) : — Գծագրու-
թիւն աշխարհացոյց քարտէզի :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ . — Շար . հին աղբայ պատմու-
թեան (կարգեղծնացւոց , Յունաց , և Հռոմէացւոց) :

ՅՐԱՆՍԵՐԷՆ . — Շար . ընթերցանութեան (Ա-
ւարտումն Անի մէթոտի) : — Քերականութիւն համա-
ռօտ ամբողջովին (Գրեթէր՝ «Կեանք») . — Գրա-
ւոր թարգմանութիւն 'ի Հայ :

ԳԻՏՈՒԹԻՒՆՔ . — Սկզբունք բնական պատմու-
թեան . — Բնագիտութիւն . — Առողջաբանութիւն :

ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ . — Աղղ . և եկեղ . երգեցողու-
թիւն . — Զայնական երաժշտութիւն . — Գաշնակ :

ԳԵՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ . — Հայ . և Ֆրանս . (Գրեթէ-
ր) :

ԳԾԱԳՐՈՒԹԻՒՆ . — Զինական մեխանիկ տուե-
րագրել :

ՄԱՐՄԱՍՄԱՐՁ . — Շար . կրթութեան :

ՁԵՌԱԳՈՐԾ . — Աստիճաբար . — կանոնաւոր
կար :

Է. ՏԱՐԻ

(11 ԷՆ 12 ՏԱՐԵԿԱՆ)

ՀԱՅԵՐԷՆ . — Պատմութիւն Հայ. դպրութեան :
— Գրաբառ և աշխարհաբառ շարադրութեանց վարժութիւն : — Տրամախօսութիւն . — Շարունակութիւն վերծանութեան ընտիր մատենադրութեանց :

Դասագիրք՝ «Ծաղկաքաղ Հատուածք յօտարազգի մատենադրաց» :

Տրամաբանութիւն համառօտ :

Դասագիրք՝ «Տրամաբանութիւն» Հ. Աշէնէանի :

ԿՐՕՆՔ . — Ուսումն ընդարձակ քրիստոնէական վարդապետութեան :

Դասագիրք՝ «Կրօնադիտութիւն» Տ. Սահակ Գահա-
նայի Տ. Սարգիսեան և բացատրութիւն Աւետարանի Մատթէի :

Բարոյական ընդհանուր դասախօսութիւն :

ԹՈՒԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ . — Շար. նախընթաց տարւոյ,
— Արմատք (Գրաւորութիւն և Խորհրդաբան) :

ԱՇԽԱՏԱԳՐՈՒԹԻՒՆ . — Ուսումնական աշ-
խարհ. կամ Տիեզերադրութիւն :

ՊԱՄՄՈՒԹԻՒՆ — Պատմ. միջին դարու , (Արեւ-
ելեան և Արեւմտեան կայսրութիւնէն սկսեալ մինչեւ
առումն Կ. Պօլսոյ) :

ՖԻՆԱՆՍԵՐԷՆ . — Շար. փոխադարձ թարգմա-
նութեան . — Քերականական վերլուծութիւն Գաղղ .

Լեզուառ . — Սկզբնաւորութիւն ընդարձակ քերական-
նութեան Գաղղ. լեզուառ դասախօսութեամբ (Դաս-
գիրք՝ Կեռառի) . — Ուսումն ի բերան «Լաֆօնիէն» ի
առակաց (Գրքի և Կրթութեան) . — Կրթութիւնք քե-
րականական կանոնաց և նամակադրութիւն :

ԱՆԳՂԻԵՐԷՆ . — Հասարակ ընթերցանութիւն .
Թարգմանութիւն «Ռօպէտլ Սէրէ» ի : Դասագիրք՝ «Հրա-
հանդք» Պաղարարեանի) . — Քերականական սկզբ-
բունք :

ԳԻՏՈՒԹԻՒՆՔ . — Տարեք Տարալուծութեան
(Շէֆ) և Բուսաբանութեան :

Առողջաբանութիւն :

Երկրաչափութեան սկզբնաւորութիւն :

ԳԵՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ . — Հայ. և Եւրոպ. (Զարգա-
գիրք) :

ԳԾԱԳՐՈՒԹԻՒՆ . — Զրաների :

ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ . — Աղղ. և Եկեղ. երգեցողու-
թիւն ((Էթիօպի , Եթիօպի) . — Զայնական երաժշտու-
թիւն . — Դաշնակ :

ՄԱՐՄՆԱՄԱՐՁ . — Շար. մարմնամարդական
կրթութեանց :

ՁԵՌԱԳՐՈՒՄ . — Կար . — Ծաղկաշինութիւն . —
Զեւերու սկզբնաւորութիւն :

Ը. ՏԱՐԻ

(12 ԷՆ 13 ՏԱՐԵԿԱՆ)

ՀԱՅԵՐԷՆ — Վերծանութիւն հին և նոր դա-

տական մատննադրութեանց . — Շարադրութիւն զը-
րաջառ լիզուաւ . — Տրամայօստութիւն :

Տրամաբանություն : Դասագրքի 6-րդ (Դասագրքի 6-րդ) և :
Ճարտասանություն :

ԿՐԾՆՔ. — Շար. կրօնադիտութեան. — Համա-
ռօտ բացատրութիւն եկեղեցական տօնկերու, ծէսի-
քու և արարողութեանդ :

Բարոյական ընդհանուր դատախօսութիւն :

ԹՈՒԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ . — Շար . նախընթաց տարւոյ . — Հանրահաշուի սկզբունք . — Չբա գործողութիւնք . — Ա. և Բ. Աստիճանի հաւասարութիւնք :

ԱՇԽԵԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. — Ընդարձակ աշխատանք
գրութիւն (ֆաղաքական, բնական և հնաեւագիտա-
կան ծանօթութիւնամբ)։ — Բն-կէշ, ցեշ, լէշ-
բեշ, արեւոյտ)։

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ. — Պատմ: նոր աղբաց, (Բրիտանացի Պօլովպոսն մինչև Ֆրանսոյի մեծ Յեղափոխութիւնը):

ՅԲԱՆԱՍԻՔԷՆ . — Աւարտ ընդարձակ քերական-
նութեան . — Շար . փոխադարձ թարգմանութեանց .
— Վերջանութիւն դասական մատենագրութեանց . —
Առեւտրական նամակագրութիւն :

ԱՆԳՂԻԵՐԷՆ . — Ընթերցանութիւն . — Ճշտութիւն առողջանութեան . — Շար . թարգմանութեան « Ռօպայալ Սէրի » ի . — Շար . քերականութեան . — Ուղղագրութիւն . — Փոքր աստղուածոց թարգմանութիւն 'ի Հայերենէ ' ընտրութիւն :

ԳԻՏՈՒԹԻՒՆՔ. — Շար. նախընթաց տարւոյ : —
 1100 լ. քաղցր (1100) : — Առողջ Գալանտ թիւն :

ԳԵՂԱԳՐՈՒԹԻՆ. — Հայ և Եւրոպ :

ԳԾԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. — Սկզբունք հեռանկարի :

ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ. — Շար. Աղլ. և Եկեղ. Կրդև-
ցողունիկանց. — Զայնական Կրաթչաուրի իւն. — Դաշ-
նակ :

ՄԱՐՄԵԱՄԱՐԶ . — Շար. Օղտակար կրթու-
թեանց :

ՋԵՌԱԳՈՐԾ. — Շարունակութիւն ծաղկալինու-
թեան. Զեք և կար դղեստուդ:

Թ. ՏԱՐԻ

(13 էՆ 14 ՏԱՐԵԿԱՆ)

ՀԱՅԵՐԷՆ. — Վ Երծանութիւն այլեպէլ մատենա-
դրաց՝ բանադատօրէն. — Շարադրութիւնք գրաբառ-
և աշխարհաբառ. — Տրամախօտութիւն. — Արուեստ
քննութեան :

ԿՐԾՆՔ. — Բացատրութիւն Աւետարանչաց և Առաքելոց. — Համառօտ եկեղեցական պատմութիւն, և ի մասնաւորի Պատմ. Հայաստանեայց եկեղեցւոյ :

Բարոյական ընդհ. դասախօսութիւնք :

ԹՈՒՍՊՈՒՏՈՒԹԻՒՆ. — Հանրահայտի չորս դոր-
ծողութիւնք. — Կոտորակք. — Ա. և Բ. հաստատու-
թեանց լուծումք. — Արմատներու երկրաչափական
մեկնութիւնք. — Բ. աստիճանի գործնական օրի-
նակք :

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. — Հայաստանի ընդարձակ աշխարհագրութիւն (բնական, քաղաքական և տնտեսագիտական) . — Սահման, լեռն, բերդ, լեռ, ջրալակն բաժանման, հանք, բերդ, բնակիչ, քաղաք, լեռն, (լեռն) :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ. — Ժամանակակից պատմութիւն :

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ. — Վերծանութիւն մատենագրաց . — Գրադիտութիւն (իմէ 12 ֆրան) . — այլևայլ վարժութիւնը շարագրութեան, թարգմանութեան և նամակահանոյ :

ԱՆԳՂԻԵՐԷՆ. — Շար. Թարգմանութեան «Թայլալ Սէրի» ի . — Թարգմանութիւն ի հայերէնէ յանգլիերէն և սկզբունք նամակագրութեան . — Այլևայլ շարագրութիւնք . ի հայերէնէ յանգլիերէն թարգմանութիւն լրագրաց :

ԳԻՏՈՒԹԻՒՆՔ. — Բնախօսութիւն . — Առողջաբանութիւն . — Սկզբունք տնտեսագիտութեան :

Ուսումն մարդ դաստիարակութեան և Պատմութիւն երեւիլի կանանց :

ԳԵՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Հայ. և Եւրոպ :

ԳԾԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. — Շար. ջրաներկի և հեռանկարուց . — Արձանաց ընդօրինակութիւն . — Լուսանկարներ մեծագրել . — Դիմագրութիւն :

ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ. Դաշնակ :

ՄԱՐՄՆԱՄԱՐԶ. — Շար. օգտակար վարժութեանց :

ՁԵՈՒԳՈՐԾ. — Կար և ձեւ զգեստուց . — Այլ և այլ ասղնկերտուածք :

ՎԵՐՋ ՈՒՍՄԱՆՅ ԱՇԽԱՐՀՈՒԹԻՒՆ

ՄԻՋԻՆ ԲԱԺԱՆՈՒՄ ՆԱԽԱԿՐԹԱՐԱՆ

ԱՇԽԱՐՀՈՒԹՅՈՒՆ

ՇՐՋԱՆ ԵՐԿՈՒ ՏԱՐԻ

Գ. ՏԱՐԻ

Յ ԷՆ Տ ՏԱՐԵԿԱՆ

ԸՆԹԵՐՅՈՒՄՆ. — Ընթերցանութիւն վարժ . — ֆորմիլ վէպեր և առակներ ուսանիլ ի բերան և զըրել . — Քերականութիւն արդի լեզուի :

ԴԱՄԱՐԷՐԷՐ Ընթերցանութեան « Պարտիք և գիտելիք տղայոց » Մատենաշէն :

ԿՐՈՆՔ. — Շարունակութիւն քրիստոնէական վարդապետութեան :

ԹՈՒՄԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. — Չարս գործողութիւնք ընդարձակօրէն աւանդելի :

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. — Աշխարհագրական տեղեկութիւնք եւրոպական և Ասիական Տաճկաստանի և Հայաստանի վրայ . — Զննութիւնք ի քարտէզ :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ. — Բերանագի տեղեկութիւնք եւրեւիլի անցից ազգային պատմութեան :

ԳԻՐ. — Հասարակ գիր . — Պարզ չեղադիր . — Եւրոպական Անկէզ գծերու վարժութիւն :

ԳԾԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. — Սկզբունք ուրուագծութեան :

ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ. — Ազգային երգեր :

ՄԱՐՄՆԱ. — Շար. նախօրոգ տարուց կրթութի :

Գ. ՏԱՐԻ

(Տ ԷՆ Տ ՏԱՐԵԿԱՆ)

ԸՆԹԵՐՅՈՒՄՆ. — Ընթերցանութիւն գրադար .

Մանր վէպեր և առակ եր ուսանիլ ի բերան և գրել:
Գաւաթէք, «Յազիկ Ս. գրոյ» և «Խորհուրդ
հանդիսի արարչադործութեանն Աստուծոյ:

ՀԱՅԵՐԷՆ. — Քերականութիւն համառօտ (Գաւաթէք Գաւաթէք) — Բառադնութիւն:

ԿՐՕՆՔ. — Շար. քրիստն. նախնիքաց տարւոյ:
ԹՈՒԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. — Ամբողջ թուոյ նոյնպէս
և հասարակ ու տասնորդական կոտորակաց չորս գործողութեանց վրայ գրաւոր և մտաւոր կրթութիւնը:
— Տաճկական չափերու և կշիռներու, և մեթրական
դրութեան վրայ պարզ և կարեւոր տեղեկութիւնը:

Գաւաթէք «Պօղոսեան» վերջին տպագրութիւն:
ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. — Բնական աշխարհագրութիւն.
— Սկզբնաւորութիւն Գաղաքական աշխարհագրութեանն. Եւրոպա:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ. — Ազգային պատմութիւն բաւականութեամբ:

ԳԻՐ. — Գեղադրութիւն Հայ. Շէշէք և Նըբէք:
ԳԾԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. — Պարզ ու բուսականութիւն գէձ
քերու, ծաղկանց և կենդանեաց:

ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ. — Ազգային և եկեղ. երգեց.
ՄԱՐԲՆԱՄԱՐԶ. — Շար. նախնիքաց տարւոյ:

ԱՆՅ ՅՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ

ՎԵՐԻՆ ԲԱԺԱՆՈՒՄ:

ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ

ԱՇԽԱՐՀԱՐԶ

ԵՐԱՆ ՀԻՆԳ ՏԱՐԻ

Ե. ՏԱՐԻ

(Պ. ԷՆ 10 ՏԱՐԵԿԱՆ)

ՀԱՅԵՐԷՆ. — Քերականութիւն: — (Գաւաթէք)

«Գաւաթէք» — Գործնական քերականութիւն Գաւաթէք
էանի) — Քերականական վերլուծութիւն և թարգմանութիւն
«Յազիկ Ս. Գրոյ» և է. — Վարժութիւն
նամականագրութեան և մանրադպեւոր:

ԿՐՕՆՔ. — Երթական քրիստնական և Սրբաբան
պատմութիւն հանդիսի պատկերաց բացատրութեամբ.
— Բարոյական դատ ընդհանուր բանախօսութեամբ:

ԹՈՒԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. — Շարունակութիւն նախնիքաց
տարւոյ. — Տասնորդական և հասարակ կոտորակաց
չորս գործողութիւնը խոյնիւրդութեամբ վարժութեամբ.
— Պարզ երեքի կանոն:

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. — Քաղաքական աշխարհագրութիւն
(Արիս և Արիսի) — Գծագրութիւն աշխարհացոյց քարտէզի:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ. — Պատմութիւն Հին ազգաց (Հըրթէյ,
Ատուրաց, Մարաց, Փիւնիկեցաց, Եգիպտացաց,
Հայոց և Պարսից):

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ. — Այբուբեն ճանչել ու գրել.
Ընթերցանութիւն — Ուսանն բառից և պարզ
նախագաղտութեանց (Անի մէթոտով):

ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ. — Ազգային և եկեղեցական
երգեցողութիւն. — Չայնական երաժշտութիւն ուսմամբ
և երգական խաղից:

ԳԵՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. — Հայերէն և Ֆրանսերէն
(Գաւաթէք, Եւրոպական Անիւէր. Բեռլին և Կիւլէն):

ԳԾԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. — Ծառեր, գիւղական տնտաւ
բաններ. — Նորոգանութիւն ու բուսականութեան:

ՄԱՐԲՆԱՄԱՐԶ. — Շար. նախնիքաց տարւոյ:

2. ՏԱՐԻ

(10 ԷՆ 11 ՏԱՐԵԿԱՆ)

ՀԱՅԵՐԷՆ. — Քերականութիւն (Գաւաթէք) Եւրոպական,
Գաղաքական (Պ. ԷՆ 10 ՏԱՐԵԿԱՆ) — Վերականգնութիւն. — Եւրոպական

բականախան և տրամաբանական վերլուծութիւն (Դասագիրք) «Հատընտիր քաղաածք» . — Վարժութիւն ի դրարառ . — Աշխարհաբառ գրութիւնք :

ԿՐՕՆՔ . — Վարդապետութիւն քրիստոնէականի ընդարձակ բացատրութեամբ : — Բարոյական դասախօսութիւնք :

ԹՈՒԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ . — Բազադրեալ երեքի կանոն . — Ընկերութեան կանոն . — Զեղչումն ներքին և արտաքին յարակցութեան . — Եռաշատութիւն , և այլն . — Պարզ և բազադրեալ տոկոս :

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ . — Քաղաքական աշխարհագրութիւն (Ամերիկա և Ուկրաինա) : — Գծագրութիւն աշխարհացոյց քարտէզի :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ . — Շար . հին ազգաց պատմութեան (Կարդեղանացոց , Յունաց , և Հռովմացոց) :

ՅՐԱՆՍԵՐԷՆ . — Շար . ընթերցանութեան (Աւարտումն Անի մէջտեղի) . — Քերականութիւն համառօտ ամբողջովին (Դասագիրք «Կեանք») . — Գրաւոր թարգմանութիւն ի Հայ :

ՏԱՃԿԵՐԷՆ . — Սկզբնաւորութիւն պարզ ընթերցանութեան և գրութեան :

ԳԻՏՈՒԹԻՒՆՔ . — Սկզբունք բնական պատմութեան . — Բնագիտութիւն . — Առողջաբանութիւն :

ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ . — Ազգ . և Եկեղ . երկեցողութիւն . — Աջնական երաժշտութիւն :

ԳԵՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ . — Հայ . և Յրանս . (Գլխագիրք) և Տոմարիւն :

ԳՄԱԳՐՈՒԹԻՒՆ . — Ձիանական մեղանով ստուերադրել :

ՄԱՐՄԱՄԱՐՁ . — Շար . կրթութեան :

Է. ՏԱՐԻ

(11 էՆ 12 ՏԱՐԵԿԱՆ)

ՀԱՅԵՐԷՆ . — Պատմութիւն Հայ . դպրութեան . — Գրարառ և աշխարհաբառ չարագրութեանց վար-

ժութիւն : — Տրամախօսութիւն . — Շարունակութիւն վերծանութեան ընտիր մատենագրութեանց :

ԴԱՍԱԳԻՐԷՆ . «Մարդկաբաղ Հատուածք յառարազի մատենագրաց» :

Տրամաբանութիւն համառօտ :

ԴԱՍԱԳԻՐԷՆ . «Տրամաբանութիւն» Հ. Աղբէնի :

ԿՐՕՆՔ . — Ուսումն ընդարձակ քրիստոնէական վարդապետութեան :

ԴԱՍԱԳԻՐԷՆ . «Կրօնագիտութիւն» Տ. Սահակ Բաշա : Տ. Սարգիսեան և բացատրութիւն Աւետարանի Մատթէի :

Բարոյական ընդհանուր դասախօսութիւն :

ԹՈՒԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ . — Շար . նախընթաց տարւոյ . — Արմատք (Կառնիւնի և Խորնաբոյ) :

ՏՈՒՄԱՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ . — Վաճառականական պարզ տուժար և առեւտրական նամակներ :

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ . — Ուսումնական աշխարհ . կամ Տիեզերագրութիւն :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ . — Պատմ . միջին դարու , (Արեւելեան և Արեւմտեան կայսրութենէն սկսեալ մինչև առումն Կ. Պոլսոյ) :

ՅՐԱՆՍԵՐԷՆ . — Շար . վոխադարձ թարգմանութեան . — Քերականական վերլուծութիւն Գաղղ . լեզուա . — Սկզբնաւորութիւն ընդարձակ քերականութեան Գաղղ . լեզուա դասախօսութեամբ (Դասագիրք «Կեանք») . — Ուսումն ի բերան «Լաֆօնիէն յի առակաց» . — Կրթութիւնք քերականական կանոնաց և նամակագրութեան :

ԱՆԳՂԻԵՐԷՆ . — Հասարակ ընթերցանութիւն . թարգմանութիւն «Ռօյալ Սէրէ» ի : Դասագիրք «Հրահանգք» Պաղատաբէնի . — Քերականութիւն :

ՏԱՃԿԵՐԷՆ . — Ընթերցանութիւն պարզ և ընթերցանութիւն ձեռագրաց . — Համառօտ ուսումն թուրք , Պարսիկ և Արաբ կանոնաց . (Դասագիրք Արեւելի) . — Թարգմանութիւն ի հայերէն . — Ուղղագրութիւն . — Մանր վէպեր ի լոյ առնելով դրերու

վարժութիւն :

ԳԻՏՈՒԹԻՒՆՔ . — Տարերք Տարրալուծութեան (Շէֆ) և Բուսաբանութեան :

Առողջաբանութիւն :

Երկրաչափութեան սկզբնադրութիւն :

ԳԵՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ . — Հայ և Եւրոպ (Զարքաճ) :

ԳԾԱԳՐՈՒԹԻՒՆ . — Զրանքի :

ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ . — Աղբ և Եկեղ : Երգեցողութիւն (Երկնայն, Երկնայն) . — Զայնական երաժշտութիւն

ՄԱՐՄԵՄԱՐԶ . — Շար . մարմնամարզական կրթութեան :

Ը. ՏԱՐԻ

(12 ԷՆ 13 ՏԱՐԵԿԱՆ)

ՀԱՅԵՐԷՆ . — Վերժանութիւն հին և նոր դասական մատենագրութեան . — Շարագրութիւն զբարբառ լեզուա . — Տրամախօսութիւն :

Տրամաչանութիւն : Գրաւորութիւն «Գրաւորութիւն» ի : շարատանութիւն :

ԿՐՕՆՔ . — Շար . կրօնագիտութեան . — Համառօտ բացատրութիւն Եկեղեցական տօներու , ծէսերու և արարողութեան :

Բարոյական ընդհանուր դասախօսութիւն :

ԹՈՒՍԳԻՏՈՒԹԻՒՆ . — Շար . նախընթաց տարուայ . — Հանրահաշուի սկզբունք . — Զորս զործողութիւնք . — Ա. և Բ. Ատիճանի հաւասարութիւնք :

ՏՕՄԱՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ . — Երկնաառումարի և առեւտրական գրութեան վարժութիւն :

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ . — Ընդարձակ աշխարհագրութիւն (Քաղաքական , Բնական և Տնտեսագիտական ծանօթութեան) . — Բնական , Գիշ , Լեռ , Լեռնայն , Երկրային :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ . — Պատմ : Նոր ազգայն , (Քրիստոսական Գոյնդարմէն մինչև Զրաւարմէն մինչև Զեղարմէն) :

ՖԻՆԱՆՍԵՐԷՆ . — Աւարտ ընդարձակ քերականութեան . — Շար . փոխադարձ թարգմանութեան , — Վերժանութիւն դասական մատենագրութեան . — Առեւտրական նամակագրութիւն :

ԱՆԳՂԻԵՐԷՆ . — Ընդկրցանութիւն . — Ճշտութիւն առողջանութեան . — Շար . թարգմանութեան « Թոսկալ Սէրի » ի . — Շար . քերականութեան . — Ուղղագրութիւն . — Փոքր շարագրութիւնք ի Հայերենէ ԴՆԳԳԻՐԷՆ :

ՏԱՃԿԵՐԷՆ . — (Գրաւորութիւն) ի . Գրեթէմէն . — Վերժանութիւն մատենագրաց . — Թարգմանութիւն ի Հայ «Տէլմաք» և «Էսէրք քեամիլ» դասագրքէն . — Ուղղագրութիւն . — Վարժութիւն թարգմտաբանութեան ի Տաճկ . և փոխադարձաբար . — Համառօտ շարագրութիւնք Տաճկ :

ԳԻՏՈՒԹԻՒՆՔ . — Շար . նախընթաց տարուայ . — (Կալաֆէրմէն) : — Առողջաբանութիւն :

Երկրաչափութիւն : մակարդակ , երկրաչափական ուղղահայեանային յատկութիւնները , եռանկեան հաւասարութիւնք :

ԳԵՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ . — Հայ Եւրոպ և Տաճկ :

ԳԾԱԳՐՈՒԹԻՒՆ . — Ողբունք հեռանկարի :

ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ . — Շար . Աղբ և Եկեղ . երգեցողութեան . — Զայնական երաժշտութիւն :

ՄԱՐՄԵՄԱՐԶ . — Շար . Ողբական կրթութեան :

Թ. ՏԱՐԻ

(13 ԷՆ 14 ՏԱՐԵԿԱՆ)

ՀԱՅԵՐԷՆ . — Վերժանութիւն այլ և այլ ընտիր մատենագրաց , բանագրութեան . — Շարագրութիւնք զբարբառ և աշխարհաբար . — Տրամախօսութիւն . — Առեւտրական քերթողութեան :

ԿՐՕՆՔ . — Բացատրութիւն Աւետարանաց և Առաքելոց . — Համառօտ Եկեղեցական պատմութիւն ,

և ի մասնաւորի Պատմ. Հայաստանեայց եկեղեցւոյ :
 Բարդական ընդհ. դասախօսութիւնք :

ԹՈՒԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. — Հանրահաշուի չորս դորձ
 ծոցութիւնք . — Կոտորակք . — Ա. և Բ. հաւասարու-
 թեանց լուծումք . — Արմատներու երկրաչափական
 մեկնութիւնք . — Բ. տաթիճանի գործնական օրինակք :

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. — Հայաստանի ընդարձակ
 աշխարհագրութիւն (բնական , քաղաքական և տրն-
 տեսադրական . — Սահման , լեքն , քեռ , լեճ ,
 վարչական բաժանումն , հան , բեր , բնակիչ , քեղ , լե-
 քն , քրճ) :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ. — Ժամանակակից պատմութիւն :

ՅՐԱՆՍԵՐԷՆ. — Վերծանութիւն մատենագրաց .
 — Գրադիտութիւն (Նմշլ լր Յրան) — այլեայլ վարժու-
 թիւնք շարադրութեան , թարգմանութեան և նպաս-
 կանոց :

ԱՆԳՂԻԵՐԷՆ. — Շար. Թարգմանութեան «Թօսյ-
 կալ Սէրի» ի . — Թարգմանութիւն ի հայերէնէ յանդ-
 դիւնէն և ակղբունք նամակագրութեան . — Այլեայլ
 շարադրութիւնք . ի հայերէնէ յանդիւնէն թարգմա-
 նութիւն լրագրաց :

ՏԱՃԿԵՐԷՆ. — Շար. Քերականութեան . — Ըն-
 թացք դրադիտութեան . — Այլեայլ վարժութիւնք
 շարադրութեան , թարգմանութեան և նամակագր.

ԳԻՏՈՒԹԻՒՆՔ . — Բնախօսութիւն . — Առողջա-
 բանութիւն . — Սկզբունք անտեսադիտութեան :

Երկրաչափութիւն մակարդակ ձևերու չափը :

ԳԵՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Հայ. եւրոպ և Տաճի :

ԳԾԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. — Շար. ջրաներկի և հեռա-
 նկարուց . — Արձանաց ընդօրինակութիւն . — Լու-
 սանկարներ մեծագրիկ . — Գլխագրութիւն :

ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ. — Աղբ. և եկեղ. երգեցողու-
 թիւն և ձայնական երաժշտութիւն :

ԽԱՐՄԵԱՄԱՐՁ. — Շար. օգտակար վարժութեանց :

ՎԵՐՋ ՈՒՍՄԱՆՅ ԱՇԽԱՐՀԱՅ

ՆԵՐՔԻՆ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ

Ս. ՆԵՐՍ. ԵՐԿ. ՎԱՐՅԱՐԱՆԻ

ՊԱՅՄԱՆՔ

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ՈՒՍԱՆՈՂԱՅ

ՅՕԴ. 1. — Ներքինեան վարժարանը մտնող անձիւր
 ուսանող պարտի ըստ կարողութեան շաբաթական
 թոշակ մը վճարել , բաց ի վրայեալ անկարողներէ :

ՅՕԴ. 2. — Թոշակները կանխիկ վճարուելու են :

ՅՕԴ. 3. — Երբ տղայ մը վարժարան տալ կուգուի
 նորա ծնօրն կամ պաշտպանն պարտի միայն նախա-
 պէս ներկայանալ Հոգաբարձութեան և անոր հետ
 համաձայնիլ ընդունելութեան պայմանաց վրայ , որք
 կարճանագրուին ուսանողաց ընդունելութեան յա-
 տուկ տումարին մէջ ծնօրն ստորագրութեան ներքեւ :

ՅՕԴ. 4. — Ամէն ուսանող դպրոց ընդունուած ա-
 տնն պարտի Հոգաբարձութեան ստորագրութիւնն
 կրող ընդունելութեան գիր ունենալ ի ձեռին , առանց
 որոյ չկրնար ներընդունուիլ :

ՈՒՍԱՆՈՂՔ ԵՒ ՊԱՇՏՈՆԵԱՅՔ

307. 5. — Ուսանողք առաւօտուն տնտեսներու առաջնորդութեամբ իրենց տուններէն առնուելով ուղղակի Եկեղեցի կը բերուին և անդ որոշեալ տեղերն կը կանգնին կառավարչին հսկողութեանը տակ :

307. 6. — Ուսանողք առաւօտուն տունէն դուրս ելած ժամանակին վրանին գլուխնին մաքուր և պատրաստ գանուելու են իրենց հետ ունենալով նաև դպրոցական պէտքերն , այսինքն դասագիրք , թուղթ գրիչ և ցերեկի ճաշերնին :

307. 7. — Ուսանողք բարեկարգութեամբ , պարկեշտ և քաղաքակիրթ վարմունքով երթեւեկելու են :

307. 8. — Տնտեսք պարտին վերոյիշեալ յօդուածոց տրամադրութիւնքն կէտ առ կէտ գործադրել և այդ մասին տեղի ունենալիք ո՛ր և է անպատեհութեանց պատասխանատու են :

307. 9. — Կառավարիչք պարտին իրենց սրահից պատկանող ուսանողներն որոշեալ ժամուն Եկեղեցիէն կարգաւ ի վարժարան առաջնորդել ամեն առաւօտ :

307. 10. — Կառավարիչք պարտաւոր են իրենց տունարին համեմատ անուանակոչութիւն ընել և բացակայները նշանակել անդ :

307. 11. — Յետ անուանակոչութեան , կառավարիչներն ուսանողաց մաքրութիւնն աչքէ անցունելու և այս մասին հարկ եղած գիտողութիւններն իրենց տուժարին մէջ նշանակելու են :

307. 12. — Այնուհետեւ կառավարիչներն տասը վայրկեան պարտին դադար տալ ուսանողաց բնական պիտոյքնին հագալու համար և այս տասը վայրկեան դադարը ամեն ժամու սկիզբ պէտք է կրկնուի :

307. 13. — Սոյն միջոցին տնտեսներն վարժարանի և ճեմիչի և ծորաններուն առջեւ ինչպէս և սեղանատան մէջ հսկելու են :

307. 14. — Տասը վայրկեան դադարէ վերջ՝ ըստ որոշեալ ժամուն առաւօտեան աղօթքը կը կատարուի և յետոյ ուսանողք իրենց դասերուն պատրաստութեամբ կը բաղին :

307. 15. — Զրի աշակերտք և աշակերտուհիք իրենց դասական նիւթերուն պակասութիւններն առաւօտները իմացունելու են կառավարչին , որպէս զի ժամանակին հոգացուին : Եթէ ո՞ր և է ուսանող դասի ատեն այս ինչ կամ այն ինչ բանը չունիմ ըսելով չ'զբաղի գործին , յանցաւոր կը դատուի և կը պատժուի :

307. 16. — Սիրտողութեան և դասի ժամանակ խորին լուռութիւն և բարեկարգութիւն պահուելու է և արդիւնալ է ուսանողաց նոյն պահուն իրենց բնական ո՛ր և է պիտոյից համար սրահէն կամ դասարանէն դուրս ելնել :

307. 17. — Ամեն գործողութիւն զանգակի ձայնով կսկսի և կը վերջանայ և ուսանողք զանգակին ձայնին կը հետեւին լուռութեամբ և հանգարտութեամբ :

307. 18. — Կառավարիչները պարտին ժամանակացուցին սահմանած գործողութիւնները անխերի և ճշդիւ կատարել :

307. 19. — Ուսանողաց դարանները միշտ մա-

բուր և կարգաւորեալ ըլլալու են :

30Գ. 20. — Ուսանողք դասատուաց , կառավարչաց և դասապետաց հետ միշտ քաղաքավարութեամբ վարուելու են , անոնց պատուէրները ճշգրիտ և հնազանդութեամբ կատարելու են :

30Գ. 21. — Տնտեսական մաքուր և կարգաւորեալ բռնելու են , նոյնպէս և դասագրքերը , դասագրքերու և տետրակաց վրայ նշանակելու են իրենց անունն մականունն ու ամսաթիւը :

30Գ. 22. — Դասի զանգակը զարնուած ատեն ուսանողք նոյն ժամուան տրուելիք դասին վերաբերեալ բոլոր տետրակներն ու գրքերը սեղանին վրայ պատրաստ ունենալու են :

30Գ. 23. — Դասի ատեն այն ուսանողը միայն պատասխանելու է որուն որ հարցում ուղղուած է , միւսները պատասխանելու կամ պատասխանողին օգնելու չեն , և բոլոր դասարանին հարցում ուղղուած ատեն՝ պատասխանելու կարողը ձեռքերին վեր վերցնելու են :

30Գ. 24. — Դասի ատեն ուսանողք նոյն ժամուան յատկացած դասէն դուրս բանի զբաղելու չեն :

30Գ. 25. — Եթէ Տեսչին սրահը կամ դասարանները և կամ զբօսավայրը մտնէ , ուսանողք ո՛ր և է գրեղմունք մէկ կողմ թողլով անմիջապէս պատրաստակա՞ն դիրք մը բռնելու են Տեսչին հրամանին սպասելու :

30Գ. 26. Հոգաբարձուաց , հիւրերու , Տեսչին , դասատուաց , կառավարչաց կամ դասապետաց առաջին անգամ դասարան մտած ատեն աշակերտք ուս-

քի ելնելով բարեւելու և յետոյ անմիջապէս գործերնին նայելու են :

30Գ. 27. — Առանց Տեսչին զիտութեանը ո՛ր և է գիրք կամ այլ ինչ բերելու չեն վարժարան և ուսանող մը իրեն կարդալու տրուած գիրքը ընկերին տալու չէ առանց կոտակարջին հաւանութեանը :

30Գ. 28. — Ուսանողք մասնաւոր ընթերցանութեան կարող են գրադիլ Տեսչին արտօնութիւն առնելով . բայց իրենց բոլոր դասերը պատրաստելէ ետք :

30Գ. 29. — Արդիւնեալ է ուսանողաց վարժարանին պատկանեալ բան մը տուն տանիլ :

30Գ. 30. — Թէ վարժարանին մէջ և թէ դուրսը ուսանողք ջանալու են մաքուր Հայերէն խօսիլ :

30Գ. 31. — Զաշտու աղօթքի կատարումէն վերջ՝ կառավարիչներն պարտին ուսանողները կարգաւ սեղանատուն իջնել , ուսանողք սեղանատան մէջ մեղմ ձայնով խօսելու են , անպակ շարժումներ և աղմուկ ընելու չեն , եթէ ըսելիք մը կամ դժգոհութիւն մ' ունին՝ կառավարչին իմացնելու են քաղաքավարութեամբ . մէկը եթէ ասոր հակառակ վարուի՝ ո՛չ միայն իւր իրաւունքը կը կորսնցունէ այլ և յանցաւոր կը դատուի :

30Գ. 32. — Զբօսանքի ատեն յիմաստկար խաղեր խաղալ և անկարգ ու աղմկայից կերպով երգելը արգիւնել է :

30Գ. 33. — Բարեկիրթ և յառաջադէմ ուսանողք բաւ արժանեաց պիտի վարձատրուին :

30Գ. 34. — Ուսանողաց տրուելիք նիշերն Օ կն սկսելով մինչև 3 թուոյն կը յանդին :

30Գ. 35. — Զայնաւոր աշակերտաց համար որոշ-

կալ պատիժներն են :

1. Խրատ և յանդիմանութիւն առանձին .
2. Զբիւմն դրօսանքէ մասնակի և ամբողջ .
3. Զբօսանքի ժամանակ զրական զբաղումներ .
4. Խրատ և յանդիմանութիւն Հոգաբարձութեան կողմէն .
5. Արտաքսումն վարժարանէս , որն որ կը կատարուի Հոգաբարձութեան ձեռամբ ի ներկայութեան ուսանողաց :

ՅՈՒ. 36. — Երեկոյնան աղօթքէն և անուանակոչութենէն վերջ՝ ուսանողք նախապէս կառավարչաց կարգադրութեամբ անտեսներու հսկողութեան յանձնուելով միեւնոյն բարեկարգութեամբ և պարկեշտութեամբ տուններին կը վերադառնան իրենց պիտանի նիւթերնին միատեղ ունենալով :

ՅՈՒ. 37. — Դասատուք իրենց յայտնացեալ ժամերուն պարտին ներկայ գտնուիլ ի վարժարան :

ՅՈՒ. 38. — Իրենց դասախօսութեանց աւարտումը ազգարարող ձայնէն առաջ դասն աւարտելու և կամ դասարանէն մեկնելու չեն :

ՅՈՒ. 39. — Նոքա պարտին դասարանէն մէջ չծըխել և ոչ այլ ուրեք բաց ի իրենց յայտնացեալ սենեկին մէջ :

ՅՈՒ. 40. — Դասախօսութեանց մէջ կրօնական և Ազգային իրաւանց դպչող և նամանաւանդ բարոյականութեան հարուած տուող խօսքեր խօսելու չեն :

ՅՈՒ. 41. — Յետ դասախօսութեան պարտաւոր են օրագրութեան մէջ ստորագրել իրենց դասախօսութեանց ատեն ուրիկց ուր խօսած նիւթերը ինչպէս և իրենց ներկայութիւնը :

ՅՈՒ. 42. — Իւրաքանչիւր կարգ իրեն համար յատուկ օրագրութեան տետր մ'ունենալու է :

ՅՈՒ. 43. — Դասատուք ուսանողաց անուանց առջեւ ըստ արժանեաց օրագրութեան մէջ նիշեր դնելու են . արդիւնալ է դասատուի մը ուսանող մը դասարանէն վանել և կամ բռնի միջոցներ դործածել եւայլն :

ՅՈՒ. 44. — Դասատուն դասարանին մէջ պարտի առաջին անգամ նախընթաց օրուան դասերը հարցընել ուսանողաց և ապա իւր դասերը տալ :

ՅՈՒ. 45. — Հրաժարիլ ուղղող դասատու մը պարտաւոր է ամիս մը յառաջ Տեսչին զեկուցանել իւր հրաժեշտը :

ՅՈՒ. 46. — Դասատու մը առանց բանաւոր պատճառի և կամ հիւանդութեան բացակայ գտնուելու չէ :

ՅՈՒ. 47. — Եթէ դասատու մը հիւանդանալով բացակայ գտնուի , պարտի զեկուցանել Տեսչին :

ՏԵՍՈՒՉ

ՅՈՒ. 48. — Տեսուչը վարժարանին ընդհանուր վարչութեան դործադիր պաշտօնակցն է , ուստի իւր ստորակարգեալ պաշտօնակցներէն համարառու և առ Հոգաբարձութիւնն համարատու և պատասխանատու անձը :

ՅՈՒ. 49. — Տեսուչը պարտի միշտ ներկայ զըստնուիլ վարժարանին մէջ :

80Գ. 50. — Նա պատասխանատու է վարժարանի գոյից և ընչից պահպանութեանը, անտեսներու, կառավարչաց և դասատուաց պաշտօններուն անիկերի գործադրութեանը, ուսանողաց բացակայութեան, կրթական, ուսումնական և գիտական վիճակին, ինչպէս և վարժարանի ը՛ դճանուր մաքրութեան և բարեկարգութեանը :

80Գ. 51. — Տեսուչը չկրնար ինքնին դպրոցական պաշտօնեայ մը բերել կամ հրաժարեցնել, այլ կրնայ սոյն երկու պարագայից մէջ Հոգաբարձութեան գիմն, նոյնպէս պէտք է որ նա ո և է պաշտօնէի մը ընել հարկ եղած գիտողութիւնն առանձին ընէ և ոչ հրապարակաւ :

80Գ. 52. — Տեսուչը պարտի իրեն յանձնուած ուսումնական յայտադրին և ներքին կանոնադրութեան յօդուածոց տրամադրութիւնքն կէտ առ կէտ գործադրել և գործադրել տալ :

80Գ. 53. — Նա վերոյիշեալ յայտադրին և կանոնադրին նկատմամբ իւր մասնաւոր փորձառութեան արդիւնքն եղող գիտողութիւններն ամեն ժամանակ Հոգաբարձութեան ուշադրութեանը կրնայ ներկայել :

80Գ. 54. — Տեսուչը պարտաւոր է երկսեռ ուսանողաց չարափական թոշակներն հաւաքելով ամեն շաբթու վերջ յանձնել Հոգաբարձութեան գանձապահին :

80Գ. 55. — Նա պարտի ամեն ջանք և միջոց ի գործ դնել, որպէս զի ուսանողաց վրայ աղաւթիկ թոշակ չմնայ :

80Գ. 56. — Թոշակաց հաւաքումը Հոգաբարձութեան կնիքը կրօղ բռնաւոր ատմակներով կը կա-

տարուի : Տեսուչը ընդունած ատմակներուն որքանութիւնը ու գրամական արժէքը կատարագրէ Հոգաբարձութեան մասնաւոր տետրին մէջ և նոյն ատմակաց իրական արժէքը որոշեալ ժամանակին Հոգաբարձութեան յանձնուած առնել Հոգաբարձութիւնն ընդունած գումարը Տեսչին ընկալատետրին մէջ ասորագրելով՝ կը յանձնէ տետրի Տեսչին . ի մի բան ո և է գրամական գործողութիւնն ~~+~~ ներքեւ կը կատարուի :

80Գ. 57. — Հետեւաբար Տեսուչն փերթիչեալ յօդուածոց տրամադրութեանց համաձայն՝ պարտաւոր է վարժարանի ընդհանուր կացութեան մի մանրամասն տեղեկագիրը ներկայել Հոգաբարձութեան չարափական նիւտերուն :

80Գ. 58. — Նա պարտաւոր է սահմանել վարժարանի այցելուաց, օրական դիպուածոց, ուսանողաց ընդունելութեան և թոշակաց արձանագրութեան, կառավարչաց և դասատուաց օրագրութեան տուժարներն, ինչպէս և դաստիարակութեան և ոյլ գործոց ժամանակացոյցը՝ բոլոր հրահանգի Հոգաբարձութեան :

80Գ. 59. — Տեսուչը ամեն ամսու վերջ վարժարանին բոլոր պաշտօնէից ամսականաց ցանկը պատրաստելով՝ Հոգաբարձութեան կը յանձնէ :

80Գ. 60. — Տեսուչն ինչպէս իւր առաջարկներն ու գիտողութիւններն սովորական տեղեկագրով կը ներկայացնէ, նոյնպէս և ո և է որոշում և հրահանգ գրաւոր կընդունի Հոգաբարձութեան :

80Գ. 64. — Տեսուչն պէտք է հոգ տանի որ Թագ. Խորհ. և Հոգաբարձութեան անդամներն զատուէ է անձ առանց իւր գիտութեանը չափելէ ի վարժարան :

ՀՈԳԱԲԱՐԶՈՒԹԻՒՆ

80Գ. 62. — Հոգաբարձութեան պաշտօնն է վար-

ժարանի զարդացման և բարդաւածման ինչպէս նաեւ ուսանողաց թէ ուսումնական և թէ բարոյական յառաջդիմութեանը և բարեկարգութեան պահպանութեանը մասին ձեռք առնելու որոշուած միջոցներուն, որք նշանակուած են վարժարանին ուսմանց յայտադրին և հիմնագծին մէջ, անթերի գործադրութեանը վերայ վերին հսկողութիւնը կատարել :

30Գ. 63. — Հոգաբարձութիւնը անգամ մը Թաղ. Խորհրդոյ կողմանէ ընտրուելով հաստատուելէն ետք, իւր իրաւասութեան սահմանին մէջ անկախաբար կը գործէ առանց ո և է արտաքին միջամտութեան :

30Գ. 64. — Հոգաբարձութեան իրաւասութեան սահմանը կընդգրկէ վարժարանին ուսմանց ընթացից տնօրէնութիւնը, դպրոցական պաշտօնէից ընտրութիւնը, հաստատութիւնն ու հրաժարումը, և կանխաւ որոշեալ պիւտճէի մը համաձայն ծախուց մատակարարութիւնը ու թոշակաց հաւաքման եղանակը :

30Գ. 65. — Հոգաբարձութիւնը պատասխանատու է Թաղ. Խորհրդոյ, և համարաւու Տեսչէն :

30Գ. 66. — Հոգաբարձութիւնն ո և է դպրոցական պաշտօնեայ մը մասնաւոր պայմանագրով կընդունի :

30Գ. 67. — Թաղ. Խորհուրդը չմիջամտէր Հոգաբարձութեան իրաւասութեանը պատկանող խնդրոց որոշմանը մէջ, իսկ կրնայ հարկ տեսած ատեն իւր դիտողութիւններն կամ կարծիքը հաղորդել առ ի լուսաբանութիւն խնդրոյն :

30Գ. 68. — Եթէ դասատու մը հիւանդութեան պատճառաւ 15 օրէն աւելի բացակայ գտնուի, Հոգաբարձութիւնը պարտաւոր է սրբաւ ու պատշաճ տնօրինել :

30Գ. 69. — Հոգաբարձութիւնը չարաթիւ մի անգամ

որոշեալ օր մը իւր կանոնաւոր նիստերը կ'ունենայ :

30Գ. 70. — Հոգաբարձութեան անդամոց մեծամասնութեան ներկայութիւնը բաւական է նիստ կազմել և որոշում ընել . սակայն այս պարագային մէջամէն որոշում պէտք է ո'չ թէ ներկայից մեծամասնութեան այլ բոլոր անդամոց մեծամասնութեան քուէն կրէ :

30Գ. 71. — Բացառիկ պարագայից մէջ Հոգաբարձութեան Ատենապետը արտաքոյ կարգի նիստ կրնայ գումարել, նոյնպէս և Տեսուչն ալ ստիպողական պատճառէ հարկադրեալ՝ կրնայ խնդրել Ատենապետէն որ արտաքոյ կարգի նիստ գումարէ :

30Գ. 72. — Հոգաբարձութիւնը իւր տեղեկութիւնները գրաւոր կ'ընդունի և որոշումներն ալ գրաւոր կը հաղորդէ իւր Դիւանին ասորադրութեամբ ո'ւմ որ անկ է :

30Գ. 73. — Հոգաբարձութիւնը վարժարանին ծախուցը տարեկան պիւտճէն ամէն տարի կարգադրելէ յետոյ, սորա գործադրութեան պայմանացը վրայ կը համաձայնի Թաղ. Խորհրդոյ հետ :

30Գ. 74. 75. 76. 77. 78. «Այս էինք յօդուած»
«ները՝ միայն ներկայ դպրոցական տարւոյն համար»
«ամսական հասութից հաւաքմանը և ծախուց վճար»
«մանք եղանակին վերաբերեալ մասնաւոր պայման»
«ներ լինելով Թաղ. Խորհրդոյ և Հոգաբարձութեան»
«միջեւ կ'ըլլուած, սոցա հրատարակութիւնը հարկ»
«չտեսնուեցաւ» :

30Գ. 79. — Դպրոցական Խտրեվերջին Հոգաբարձութիւնը Տեսչին հետ խորհրդակցութեամբ կորոշէ տարեկան քննութեան ինչպէս նաեւ պարգեւաբաշխ և պարատուրդի ժամանակները :

30Գ. 80. — Հոգաբարձութիւնը պարտի բառամբ

սեպ մասնաւոր քննութենէ դատ՝ ամէն տարեկերջ
յուշի ամսուն մ. Ղ հրապարակային քննութիւն և
պարզեւարարութիւն կատարել, որն որ իւր հա-
մարատութիւնը կը նկատուի թէ՛ առ թաղ. խոր-
հուրդն, թէ՛ առ վարչութիւնն և թէ՛ առ Ազգն:

80Ի. 81. — Հոգաբարձութիւնը վարժարանին մէջ
գանձած գույքերը ցուցակաւ կը յանձնէ Տեսչին և
ի հարկին ցուցակաւ կը պահանջէ գանձոյ Տեսչէն:

80Ի. 82. — Վարժարանի ուսմանց ընթացքը տ-
ւարտող ուսանողաց տրուելիք վկայագրերը Տեսչէն
ստորագրուելով Հոգաբարձութիւնն ալ զայն կ'իլուե-
րացնէ: Թէ կը յանձնէ ուսումնաւարտ աշակերտին:

80Ի. 83. — Հոգաբարձութեան պաշտօնավարու-
թեան պայմանաժամը չորս տարի է, եթէ նոյն մի-
ջոցին թաղ. խորհրդոյ հրաժարումը պատահի, Հոգա-
բարձութեան իրաւունքն է մինչև պայմանաժամին
աւարտը շարունակել իր պաշտօնը: Եթէ Հոգաբար-
ձութեան մէջ թաղ. խորհրդոյ անդամներ ալ գանձուին
առնելը պարտաւոր են իւրեւ հոգաբարձու պաշտօն-
ին շարունակել թաղ. խորհր. հրաժարելէն յետոյ:

80Ի. 84. — Եթէ Հոգաբարձութիւնը հրաժարելու
ըլլայ՝ չկրնար պաշտօնէ քաշուիլ մինչև որ յաջորդ
Հոգաբարձութիւնը կազմուելով հաստատուի և պաշ-
տօնը ստանձնէ:

Ներքին կանոնադիրն, ինչպէս նաեւ Աւսմանց Զոյ-
տակիրը թաղ. խորհրդէն և Հոգաբարձութեան հապ-
տատուած վաւերացուած և գործադրութիւնը հրա-
մայուած է սկսեալ ի 1 Սեպտեմբեր 1880

20104

2013

ՀՀ Ազգային գրադարան

87104

NL0052912

